HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ברית אמורה במלח דברי ר׳ יהודה ר׳ שמעון אומר נאמר כאן ברית מלח עולם הוא ונאמר להלן [1]ברית כהונת עולם כשם שאי אפשר לקרבנות בלא כהונה כך [א]אי אפשר לקרבנות בלא מלח אמר רב יוסף רב כתנא דידן ס״ל דאמר לא מלח כשר אמר ליה אביי אי הכי לא יצק נמי לא יצק כלל אלא א)לא יצק כהן אלא זר הכא נמי לא מלח כהן אלא זר אמר ליה א] וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח ואי בעית אימא כיון דכתיבא ביה ברית כמאן דתנא ביה קרא דמיא ולא תנא ביה קרא והכתיב [2]וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ההוא מיבעי ליה לכדתניא אילו נאמר ב] קרבן במלח שומע אני אפילו עצים ודם שנקראו קרבן [ב]ת״ל מנחה מה מנחה מיוחדת שאחרים באין ג] חובה לה אף כל שאחרים באין ד] חובה לה אי מה מנחה מיוחדת שמתרת אף כל שמתיר אביא דם שמתיר ת״ל מעל מנחתך ולא מעל דמך ה] יכול תהא מנחה כולה טעונה מלח ת״ל קרבן קרבן טעון מלח ואין מנחה כולה טעונה מלח ואין לי [ג]אלא קומץ (מנחה) מנין לרבות [ד]את הלבונה מרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד מנין לרבות את הלבונה הבאה בפני עצמה ולבונה הבאה בבזיכין והקטרת ו] מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים אימורי חטאת ואימורי אשם ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ואברי עולה ועולת העוף ז] מנין תלמוד לומר [2]על כל קרבנך תקריב מלח אמר מר אין לי אלא קומץ (מנחה) מנין לרבות את הלבונה מרבה אני את הלבונה שכן באה עמה בכלי אחד והא אמרת מה מנחה מיוחדת שאחרים באין חובה לה הכי קאמר אימא קרבן כלל ומנחה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט מנחה אין מידי אחרינא לא ח] הדר אמר על כל קרבנך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה אף כל שאחרים באין חובה לה אחרים דבאין חובה לה מאי ניהו עצים אף כל עצים אימא ט] [ג](אחרים דבאין חובה לה ניהו) לבונה י] ואייתי דם דאיכא נסכים יא] נסכים בהדי אימורין הוא דאתו מ״ט אכילה ושתיה אדרבה כפרה ושמחה אלא לבונה באה עמה בכלי אחד [ג][נסכים אין באין בכלי אחד] אבל עצים כי היכי דמתכשרא בהו מנחה הכי מתכשרא בהו כולהו קרבנות ואימא יב] מה הפרט מפורש שאחרים באין חובה לה ומתרת אף כל שאחרים באין חובה לה ומתרת ומאי ניהו לבונה הבאה בבזיכין דשריא לחם יג] אבל מידי אחרינא לא מדאיצטריך מעל מנחתך ולא מעל דמך מכלל דהנך כולהו אתו בחד צד אמר מר מעל מנחתך ולא מעל דמך ואימא מעל מנחתך ולא מעל איבריך מסתברא אברים הוה ליה לרבויי שכן יד] (אשב״נ טמ״א סימן) אחרים באין חובה לה כמותה אישים כמותה בחוץ כמותה נותר כמותה טומאה כמותה מעילה כמותה

אדרבה

ברית אמורה במלח. שלא תפסוק מקרבנות. בין לרבי יהודה בין לר׳ שמעון ליכא מידי אלא משמעות דורשין: **רב.** דאמר טו] ד)החזירה אין לא החזירה לא כתנא דידן ס״ל דאמר לא מלח הקומץ כשר: **שזר קרב לגבי מזבח.** דמליחת קומץ בראשו של מזבח היא כדאמר בשמעתא [כא:] בראשו של מזבח ששם מולחים את הקומץ: **עצים.** נקראו קרבן שנאמר והגורלות הפלנו על קרבן העצים (נחמיה י) ודם איקרי קרבן שהוא עיקר כל הזבח: **אחרים באין לה חובה.** שצריכה עצים להקטרה: **אף כל.** שצריכין עצים טעונין מלח יצאו עצים ודם (א): ה)קומץ דמנחה מתיר שיריים ודם מתיר אימורין למזבח ובשר לכהנים: טז] **אי מה מנחה מיוחדת שמתרת.** הכי פריך יז] או אימא כי היכי דמרבינן כל דדמי ליה בהאי צד שאחרים באין חובה יח] להן תרבי נמי דם דדמי לה לאידך גיסא בחד צד דמתיר כמותה ו)ואף כל למעוטי עצים הוא דאתא דלא דמי לה במידי ת״ל יט] במיעוטא אחרינא למעוטי צד דמתיר כמותה (ב) ולרבויי ז)דאחרים באין חובה להו אתא דליכא לפרושי (איפכא) אביא דם שמתיר ואוציא את אלו שאין מתירין דא״כ למה לי למימר מעל מנחתך נימא כ] (אי נמי) כדאמרינן לקמן מסתברא הכי הוה ליה למילף שכן אשב״נ טמ״א סימן הלכך על כרחך ח)כולהו הוה בעי לרבויי הני בחד צד כא] להכי איצטריך מיעוט למעוטי חד מינייהו: **כולה.** גם השיריים: **ת״ל קרבן.** (ג) כב] ט)קומץ וכל קרבן מנחתך (ויקרא ב): **בפני עצמה.** כגון האומר הרי עלי לבונה דאמר בפ׳ הרי עלי עשרון (לקמן קו:) כג] לא יפחות מן הקומץ: **מנחת כהנים.** מנחת כד] נדבותיהם דכליל הוא: **כהן משיח.** חביתין: **קדשי קדשים.** זבחי שלמי צבור דהיינו כבשי עצרת דקדשי קדשים נינהו ואע״ג דשלמים הן דהא אין נאכלין אלא יום ולילה כדאמרינן באיזהו מקומן (זבחים דף נד:) זבחי שלמי צבור ואשמות כו׳: **והא אמרת** כה] **(ליה) מה מנחה מיוחדת שאחרים באין כו׳.** ומהתם אירבייא לבונה וכולהו הנך דצריכין עצים ועל כל קרבנך תו למה לי: **הכי קאמר.** האי דפריך אין לי אלא קומץ הכי קא פריך אימא לא דרשי כדדרשת מה מנחה מיוחדת אלא בכלל ופרט דרשינן קרבן ראשון כלל מנחתך פרט: **מנחה אין מידי אחרינא לא.** והיינו דפריך אין לי אלא קומץ מנין כולהו אחריני: **הדר אמר על כל קרבנך תקריב מלח.** דאי נמי דרשי כלל ופרט י) איתרבו כולהו דעל כל קרבנך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט ועל כרחך הדרינן למילתא קמייתא לכל (ד) שאחרים באין לה חובה ואיתרבו להו כל הני: **אף כל עצים.** אף כל הצריכים עצים טעונין מלח כו]: **ואייתי דם דאיכא נסכים.** יין ושמן באין לחובה לזבח: **אכילה.** אימורים: **ושתיה.** יין: **אדרבה.** לצורך דם אתו דהכי אורחא לאחר כפרת דם שכיפר על החטא בא היין המשמח אלהים ואנשים דמי שנתכפר חטאו שמח: **אלא.** להכי לא איתרבי דם אף על גב דנסכים באין לו חובה לא דמו ללבונה הבאה כז] לו חובה למנחה דלבונה באה עם המנחה בכלי אחד ונסכים אין באין עם הדם בכלי אחד: **מדאיצטריך מעל מנחתך.** למעוטי דם אלמא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא דטעון מלח משום דדמי למנחה בחד צד שמתיר כמנחה מכלל דהנך כולהו דלא מעטינהו קרא (ה) מחד צד אתו כח] כיון דדמו בחד צד דאחרים באין לה חובה אמרינן דטעונין מלח: **אישים.** על האש נשרפת למעוטי דם שאינו נשרף: **בחוץ כמותה.** דכל מנחה והקטרת אברים כט] בעזרה אבל דם פעמים שעבודותיו בפנים על בין הבדים ועל הפרוכת: מנחה ואברים חייבין משום נותר וטומאה אם ל] אכלן בטומאת הגוף ואפילו קומץ שהוא מתיר ואין בו משום פיגול ויש בו משום נותר וטמא לא] ויליף לה (זבחים מד.) מאשר הם מקדישים [ויקרא כב]. ומעילה. ובדם ליכא מידי כדמפרש במס׳ יומא בפ׳ הוציאו לו (דף ס.) תלתא קראי כתיבי בדם חד למעוטי מנותר וחד מטומאה וחד ממעילה:

אימא מה הפרט מפורש שאחרים באים חובה לה וגם מתרת. פירוש ונימא כללא קמא דוקא אי נמי אפילו למ״ד כללא בתרא דוקא בעינן שני צדדין כדמוכח בריש בכל מערכין (ערכין דף כח.) וצריך עיון בפרק שלשה מינין (נזיר דף לה:) ושמא יש מקומות לב] שנים ושלשה כ) מקומות לא חשיבי ליה להש״ס אלא בחד צד: **מדאיצטריך מעל מנחתך מכלל דהנך** כולהו לג] מייתו בחד צד. פי׳ כמו דם דלית ליה אלא חד צד ובסמוך מונה צדדין הרבה בדם לא חשיבי ליה הנך צדדין והא דקתני בברייתא אביא דם דמשמע לישנא דאי לא כתיב מעל מנחתך הייתי מרבה דם ואדרבה הייתי מצריך שני צדדין כדמשמע הכא התנא נקט האמת שכך היה ראוי לדרוש והש״ס טועה כאן להקשות דנבעי שני צדדין והמתרץ מוכיח לו מתוך הפסוק דממה נפשך סגי בחד צד: **ואימא** מעל מנחתך ולא מעל אבריך. פי׳ באברים ליכא אלא חד צד שאחרים באים חובה ובדם חד צד שמתיר כמותה ומה ראית ל) לדחות אברים ולמעט דם אימא איפכא: **שכן** אחרים באין חובה לה כו׳. כתוב בספרים סימן אשב״נ טמ״א ואין הש״ס מפרש אלף אחרונה ומפרש רבינו תם לד] אוכל כמותה שרגילות למלוח אוכלין ולפי שאין זה קולא וחומרא לא חש הש״ס לפרש:

אדרבה

מסורת הש״ס

א) [לעיל יח.], ב) רש״ק מ״ז והל״ק מקיים הגירסא וגרס מאי ניהו, ג) גי׳ רש״ק, ד) החזיר. נ״ק, ה) שמתרת קומץ כו׳ לכהנים והכי פריך או אימא הד״א. נ״ק, ו) למעוטי דאחרים באין חובה לה נמי אתא וליכא לפרושי ולומר איפכא דא״כ ל״ל מעל מנחתך אי נמי כדאמרינן לקמן והשאר נמחק, ז) ולרבויי צד דאחרים באין חובה לה וליכא לפרושי כו׳. נ״ק, ח) נ״ל כולהו הני הוה בעי לרבויי בחד צד, ט) היינו. נ״ק, י) וכלל. נ״ק, כ) לדין ועי׳ תוס׳ ריש בכל מערכין דף כח. נ״ק, ל) לרבות אברים. נ״ק,

תורה אור השלם

1. וְהָיְתָה לּוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: במדבר כה יג
2. וְכָל קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח: ויקרא ב יג

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אף כל וכו׳ ודם הס״ד ואח״כ מ״ה מנחה שמתרת קומץ דמנחה: (ב) ד״ה אי מה מנחה וכו׳ דמתיר כמותה דלאחרים באים חובה לא אתא דליכא לפרושי הפשט בגמ׳ הכי אביא דם שמתיר וכו׳ הני בחד צד ודם בחד צד להכי אצטריך: (ג) ד״ה ת״ל קרבן וכל כצ״ל ותיבת קומץ נמחק: (ד) ד״ה הדר אמר וכו׳ לכל אחרים שעצים באין לה חובה: (ה) ד״ה מדאצטריך וכו׳ מעטינהו קרא הס״ד ואח״כ מ״ה אתו בחד צד כיון דדמו:

שיטה מקובצת

א] וכי תעלה על דעתך כו׳. וא״ת ה״מ לכתחלה אבל דיעבד אי לא מלח כהן אלא זר כשר ואמר מורי דמשמע ליה דלא מלח כשר דמתניתין דאפילו לכתחלה וכן פי׳ לעיל גבי יציקות ובלילות. וניחא השתא דקאמר וכי תעלה כו׳ והא קי״ל דמקמיצ׳ ואילך מצות כהונה ומליחה עבודה דלאחר (עבודה) [עבודת קמיצה] היא שהרי לא היה מולח רק הקומץ לבד. תוס׳ מהר״פ: תוס׳ אחרות וכי תעלה על דעתך כו׳ פ״ה שהרי מליחת קומץ היתה בראשו של מזבח כו׳ וקשה דמאי פריך לימא דודאי לכתחלה זר אסור להעלות על גבי המזבח אבל הכא דמלח זר [כי עבר] ועלה לגבי מזבח לא מפסיל בהכי לכ״נ לר״י וכי תעלה על דעתך כו׳ שהרי מליחה אחר קמיצה היא שאין מולחין אלא אחר קומץ ומקמיצה ואילך מצות כהונה. תו״ח: ב] נאמר כל קרבן: ג] באין לה חובה אף: ד] באין לה חובה אימא מנחה מיוחדת שמתרת אף כל שמתיר ואביא דם נמי שמתיר ולא להוציא אברים קאתי אלא אביא אברים מטעם שאחרים באים לה חובה ואביא נמי דם מטעם שמתיר כך פי׳ רש״י ומשום הכי פי׳ כך ולא רצה לפרש אביא דם דוקא ולא אברים דא״כ (למה ליה למימר כו׳) [הוי ליה לשנות מסתברא כו׳] דהאי סברא אמרינן לקמן בשמעתין דפריך ואימא מעל מנחתך כו׳ ומשני מסתברא כו׳ אלא ש״מ מדאצטריך קרא למעט דם ש״מ שלא היה מקשה אביא דם שמתיר להוציא אברים אלא היה מקשה אביא דם נמי שמתיר ונדון כעין הפרט שאחרים באין לה חובה להביא אברים ומה מנחה שמתרת אף כל שמתיר להביא נמי דם ולהכי הוצרך לשנויי ת״ל מעל מנחתך ולא מעל דמך ועלה דייק ואימא מעל מנחתך ולא מעל אבריך ומשני מסתברא: ה] יכול תהא מנחה כולה טעונה מלח ואפילו השירים כו׳ ואין לי אלא קומץ כו׳ מטעם כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט מנין לרבות הלבונה כו׳ ת״ל כו׳ והו״ל כלל ופרט וכלל לדון כעין הפרט וכל זה הולך התלמוד ומפרש: ו] והקטרת ומנחת: ז] תיבת מנין נמחק: ח] הדר אמר על כל קרבנך וה״פ דברייתא שומע אני אפילו עצים ודם כו׳ ת״ל מנחה פי׳ שדורשו עתה בכלל ופרט וכלל ואח״כ מראה עצמו כאילו לא ידע כלל ופרט וכלל ואמר אין לי אלא קומץ ומפרש מרבה אני כו׳ אפילו לא היה בו אלא כלל ופרט לפי שבא עמו בכלי אחד ומנין לרבות כו׳ ת״ל על כל קרבנך כלומר הני ודאי לא מצינו לרבויי אי לאו כלל ופרט וכלל. תו״ח: ט] אימא לבונה ואייתי דם דאיכא נסכים. פי׳ קרבן אחר הבא עמו כמו לבונה עם הקומץ וא״ת אי מרבינן דם מעל מנחתך למה לי וכ״ת למעוטי אברים לשתוק מיניה ומהיכי תיתי לרבויי והלא אין אחר בא עמהם ואמר הר״מ ז״ל דצריך לפרש כאן כמו שפי׳ הקונטרס לעיל ואייתי דם בהדי אברים ואדרוש כמו כן שכן אחרים שהן עצים באים חובה לה ומעל מנחתך למעוטי אברים וא״ת אדרבה אף כשנדרוש שני הצדדין יש לנו למעט דם מעל מנחתך ולרבות אברים משום מעלה דאשב״נ נטמ״א וי״ל דלא אמרינן אדרבה איברים הוי ליה לרבויי אלא לאחר שסתר צד דלבונה כדמפרש לפי שאין באין עמו בכלי אחד אבל השתא תפיס האי צד דלאו עיקר אשב״נ נטמ״א. תו״ח: אימא לבונה ואייתי דם וא״ת אמאי לא משני דכתיב קרא דממעיט ליה מעל מנחתך ונ״ל דהוצרך תלמודא לשנויי דנסכים לא בהדי דם קאתי משום קושיא דפריך תלמודא בסמוך (אי) [אימא] מה הפרט כו׳ ואי לאו דשני תלמודא דנסכים בהדי אימורים קאתו לא הוי מצי לשנויי מדאצטריך מעל מנחתך ולא מעל דמיך מכלל דהני כולהו אתו בחד צד [דמנ״ל הא הלא איכא למימר דבדם איכא שני צדדין שכן מתיר ואחרים באים לה חובה אבל השתא] (ואי לאו) דאמר נסכים בהדי אימורים הוא דקאתי (דהשתא) ליכא בדם אלא חד צד שמתיר אבל אין אחרים באים לה חובה שהרי הנסכים באין עם האימורים נ״ל ברוך. והקשה בפנים והיכי קאמר מכלל דכולהו אתו בחד צד והלא בדם איכא הרבה צדדין כדמפרש בסמוך שכן נפסל בשקיעת החמה ומתיר ונ״ל שמה שאמר

עין משפט נר מצוה

יא א ב מיי׳ פ״ה מהל׳ איסורי מזבח הלכה יא:
יב ג מיי׳ שם הלכה יב ופי״א מהל׳ פסוה״מ הלכה טז:
יג ד מיי׳ פט״ז מהל׳ מעה״ק הלכה יד [ופ״ד מהל׳ תמידין ומוספין הל״יין]:

שיטה מקובצת (המשך)

התלמוד מכלל כו׳ י״ל מאותן שני צדדין שהביא התלמוד שאחרים באים חובה לה ומתיר אבל כל אותן שאנו מרבין מזה הצד נפסלים בשקיעת החמה כמו קומץ חוץ מן האיברים ובסמוך פריך תיפוק לי מאיברים ומשני שפיר. גליון: ואייתי דם דאיכא נסכים וא״ת א״כ מעל מנחתך למה לי וי״ל דפריך הכי ואימא לבונה ואייתי דם ונדרוש מעל מנחתך ולא מעל אבריך וא״ת אברים למה הוצרך קרא למעטינהו דמהיכי ס״ד לאתויינהו מאחר דמשני ליה השתא שאחרים באים חובה לה היינו לבונה וי״ל דשפיר אצטריך מעל מנחתך ולא מעל אבריך שלא תאמר לרבו׳ לבונה ונדון שאחרים באים חובה לה כגון עצים ולהביא אברים ואימא נמי שאחרים באים חובה לה לבונה ואייתי נמי דם להכי אצטריך מעל מנחתך ולא מעל אבריך למעוטי אברים ולא נביא רק דם דאיכא נסכים דומיא דקומץ דאיכא לבונה שבאה חובה לה וסברא הוא לומר כן דאי לאו מעל מנחתך להוציא אברים הייתי לומד מטעם דאחרים באין חובה לה דם דאיכא נסכים דומיא דקומץ דאיכא לבונה ואביא נמי איברים שאחרים באים חובה לה דהיינו עצים דאין לומר אימא לבונה ואייתי דם דוקא מסברא ולא אברים כי מסברא יש לנו לרבות איברים טפי מדם שכן אש״ב נטמ״א אלא ש״מ דה״פ ואימא לבונה ואייתי דם ולא איברים משום דכתי׳ מעל מנחתך ולא מעל איבריך וראיה לדבר דמסברא לא היה מקשה ואימא לבונה ואייתי דם דוקא ולא אברים מדלא קאמר אבל מידי אחרינא לא כדאמר בסמוך ואימא מה הפרט מפורש שאחרים באים חובה לה ומתרת כו׳ דקאמר אבל מידי אחרינא לא דהתם שייך שפיר למימר מסברא אבל מידי אחרינא לא שהרי לבונה הבאה בבזיכין דמיא לקומץ מכל הני דאש״ב נטמ״א אבל הכא לא שייך למימר מסברא ואימא לבונה ואייתי דם אבל מידי אחרינא לא דאדרבה איברים יש לנו לרבויי מסברא טפי מדם שכן אש״ב נטמ״א אלא ש״מ דה״פ ואימא לבונה ואייתי דם אבל אברים לא משום דכתיב מעל מנחתך ולא מעל אבריך ומשני נסכים בהדי אימורים אתו ואין באין חובה לדם אלא לאימורים מאי טעם זה אכילה היינו האימורים וזה שתיה היינו יין לנסכים. גליון: י] ואייתי דם דאיכא נסכים וא״ת א״כ מעל מנחתך למה לי וי״ל למעוטי איברים וא״ת פשיטא מהיכי תיתי לרבות וי״ל דס״ד דנרבה אברים מצד דאחרים באים לה חובה כיון דדמי ליה בא״ש נטמ״א ולהכי אצטריך קרא מעל מנחתך לומר שאין מולחין האברים. גליון: יא] נסכים בהדי אימורים כו׳ וא״ת אכתי נימא מה מנחה שאחרים באים חובה לה לבונה ואייתי אימורים דאיכא נסכים וי״ל דאה״נ אלא דניחא ליה לעמוד על בורייו של דבר ושלא ידחוהו ממה שאמר ואייתי דם וגם אם היה אומר ואייתי אימורים היה סותר לו משום דאין באים עמו בכלי אחד. גליון: יב] מה הפרט כו׳ ומאי ניהו לבונה שאחרים באים חובה לה ומתרת כמו קומץ ודמי נמי בכל הני דאש״ב נטמ״א. גליון. יג] אבל מידי אחרינא לא. קשה להר״ם מאי שנא דהכא פריך מידי אחרינא לא דלא נדרוש שום דרשא אחרינא ולעיל פ״ה דפריך ואימא מה מנחה שמתרת ואייתי דם בהדי איברים ונדרשינהו לתרווייהו ותירץ הר״מ דלעיל לא אלימא פירכיה כמו הכא שהרי נוכל לומר ואייתי דם כו׳ ויש לנו לרבות כמו כן איברים משום דהוי כמותו בא״ש נטמ״א משא״כ בדם אבל הכא שהרי לבונה הוה כמותו בא״ש נטמ״א וגם אחרים באים לה חובה ומתיר וא״כ לא בעיא [מלח] רק דומיא דלבונה דאיכא כל הני אבל מידי אחרינא לא וגם איברים נמעט דאינם מתירים אע״ג דדמי בא״ש נטמ״א. גליון: מדאצטרך מעל מנחתך למעוטי דם אלמא אי לאו דמעטיה קרא הו״א דטעון מלח משום דדמי למנחה בחד צד דמתיר כמו הקומץ וחד צד לאו דוקא שהרי דם דמי לקומץ בשני צדדין כמו שמפרש בסמוך מתיר כמותה ונפסל בשקיעת החמה כמותה כלומר אי לאו מיעוטא מעל מנחתך ולא מעל דמיך דממעט דם הוי אמינא חד צד דמה מנחה שמתרת אף כל מתיר. גליון: יד] אש״ב נטמ״א סימן הוא אחרים באים חובה לה עצים באיברים כמו במנחה מה שאין כן בדם שאין עצים באים חובה לה אישים אברים כולם הן לאישים מה שאין כן בדם. גליון: טו] דאמר החזיר אין לא החזיר לא: טז] מתיבת אי עד תיבת חד מינייהו כל זה הוא הגהה: יז] תיבת או נמחק: יח] חובה לה תרבי נמי דם דדמי לה בהאי חד צד דמתיר: יט] ת״ל מיעוטא אחרינא למעוטי דם ולא תרבי בצד מתיר ולקמן פריך ואימא ולא מעל איבריך דהאי מיעוטא יתירא למיעוטא אתא צד דאחרים באים חובה לה וליכא לפרושי אביא דם: כ] תיבות אי נמי נמחק: כא] בחד צד ודם בחד צד: כב] וכל קרבן מנחתך קרבן קומץ: כג] דלא יפחות: כד] מנחת נדבות דכליל הוא: כה] תיבת ליה נמחק: כו] מלח וקא פריך אימא אחרים באים חובה לה מאי ניהו לבונה הבאה לצורך הסולת אף כל דבר שאחרים באים חובה לה טעון מלח הס״ד ומה״ד ואייתי דם דנסכים יין: כז] ללבונה הבאה חובה למנחה ותיבת לו נמחק: כח] אתו דכיון דדמו למנחה: כט] איברים בחוץ בעזרה: ל] אם אכל: לא] וטמא כרבנן בפ׳ ב״ש דאמרי דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול חייבין עליהן משום נותר וטמא ויליף לה בפ׳ ב״ש ובפ׳ כל הבשר: לב] מקומות דשנים ושלשה צדדין: לג] כולהו אתו: לד] אוכל כמותה ס״א איברים וקומץ הם אוכל לאפוקי דם: